

Ekonomiye Dair Öne Çıkan Düzenlemeler ¹

14 – 20 Eylül 2023

KKM'de zorunlu karşılık oranı yükseltildi

Merkez Bankası, 6 ay vadeli Kur Korumalı Mevduat hesapları için zorunlu karşılıkları 10 puan artırarak yüzde 25'e çıkardı.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ'i Resmi Gazete'de yayımlandı.

Buna göre, Kur Korumalı Mevduatların zorunlu karşılık oranı vadeye göre farklılaştırılırken KKM'nin yoğunlaştığı 6 aya kadar vadelinin zorunlu karşılık oranı 10 puan artırılarak yüzde 25'e yükseltildi.

TL vadeli mevduata geçişi teşvik eden bir adım olarak, 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli Kur Korumalı Mevduatlar için zorunlu karşılık oranı yüzde 25'e çıkarıldı. 1 yıla kadar vadeli ve 1 yıl ve daha uzun vadeli olanlar için zorunlu karşılık oranı ise yüzde 5 olarak belirlendi.

Daha önce kur korumalı hesaplarda zorunlu karşılık tesis etme yükümlülüğü tüm vadeler için yüzde 15'ti.

Böylece piyasada oluşan TL likidite fazlası, zorunlu karşılık oran artışıyla sistemden çekilmeye devam edilecek. Aynı zamanda TL vadeli mevduatlar desteklenirken KKM'de uzun vade öne çıkarılacak.

TCMB Para Politikası Kurulu'nun 24 Ağustos 2023 tarihli kararıyla faiz artırımının yanı sıra parasal sıkılaştırma sürecini destekleyecek seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma kararlarının alınmaya devam edileceği belirtilmişti.²

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

² Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2023/24), Resmi Gazete, Sayı: 32309, (14 Eylül 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230914-6.htm>

31 Ağustos mevduatları KKM kapsamına alındı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), gerçek kişi dönüşüm hesaplarının tarih koşulunda teknik değişikliğe gitti. Buna göre, yurt içi yerleşik gerçek kişiler, 31 Ağustos 2023 tarihi itibarıyla bankalarda mevcut olan altın, dolar, euro ve İngiliz sterlini cinsinden mevduat ve katılım fonu hesaplarını TL'ye çevirebilecek.

TCMB'nin Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ve Altın Hesaplarından Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ'de yaptığı teknik değişiklikleri içeren tebliğler, Resmi Gazete'de yayımlandı.

Buna göre, yurt içi yerleşik gerçek kişiler, 31 Ağustos 2023 tarihi itibarıyla bankalarda mevcut olan altın, dolar, euro ve İngiliz sterlini cinsinden mevduat ve katılım fonu hesaplarını TL'ye çevirebilecek.

Daha önce yurt içi yerleşik gerçek kişilerin altın ve döviz mevduat ve katılım fonu hesaplarından vadeli TL mevduat veya katılma hesaplarına dönüşüm için esas alınacak bakiyeler için belirlenen tarih 30 Haziran 2023'tü.

TL'ye çevirme işlemleri, hesap sahiplerinin isteği üzerine ve dönüşüm kuru/fiyatı üzerinden gerçekleştirilecek.³

Çin menşeli güneş paneli malzemesi ithalatında dumping önlemi

Çin menşeli “bir modül halinde birleştirilmiş veya panolarda düzenlenmiş fotovoltaik hücreler” ürünü ithalatında dumpinge karşı önlem devam edecek.

Ticaret Bakanlığı'nın Resmi Gazete'de yayımlanan konu ile ilgili tebliğine göre, Çin menşeli “bir modül halinde birleştirilmiş veya panolarda düzenlenmiş fotovoltaik hücreler” ürünü ithalatında dumpinge karşı önlem devam edecek.⁴

³ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/14)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2023/25), Resmi Gazete, Sayı: 32313, (18 Eylül 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230918-4.htm>

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Altın Hesaplarından Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/16)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2023/26), Resmi Gazete, Sayı: 32313, (18 Eylül 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230918-3.htm>

⁴ T.C. Ticaret Bakanlığının: İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2023/26), Resmi Gazete, Sayı: 32310, (15 Eylül 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230915-22.htm>

Tarımda izinsiz üretime son

Tarımsal üretimin planlanması hakkında yönetmelik Resmi Gazete'de yayınlandı. Yönetmeliğe göre tarımda ezbere üretim dönemi sona eriyor.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın hazırladığı tarımsal üretimin planlamasına yönelik usul ve esasları düzenleyen yönetmelik Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

Bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri üretiminde tarım havzası veya işletme bazında üretimin planlanmasını kapsayan yönetmeliğe göre tarımda ezbere üretim dönemi sona eriyor.

Çiftçi, yeni yönetmeliğe göre artık izin almadan tarımsal üretim gerçekleştiremeyecek.

5488 sayılı Tarım Kanununun 7'nci maddesine dayanılarak hazırlanan yönetmelikte, tarımsal üretimin planlanması uygulamaları, Bakanlığın ilgili merkez ve taşra teşkilatları ile Kurul, teknik komiteler, il/ilçe tahkim komisyonları, il/ilçe keşif komisyonları ve il/ilçe tespit komisyonları tarafından yürütülecek.

Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu oluşturulacak

Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmeliğine göre, tarımsal üretimin öngörülebilir ve yönetilebilir olmasını temin etmek amacıyla Bakan tarafından görevlendirilecek bakan yardımcısı başkanlığında; Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü, Bitkisel Üretim Genel Müdürü, Devlet Su İşleri Genel Müdürü, Hayvancılık Genel Müdürü, Bakanlık Strateji Geliştirme Başkanı, Tarım Reformu Genel Müdürünün üyesi olduğu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu oluşturulacak.

İhtiyaç duyulması halinde Kurul toplantılarına katılmasında yarar görülen kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, ürün konseyleri, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşlarından Kurula temsilci davet edilebilecek.

Kurul, başkanın çağrısı üzerine yılda en az iki kez salt çoğunluk ile toplanıp kurul kararları, toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınacak. Oyların eşitliği halinde başkanın oyu yönünde karar alınmış sayılacak. Kurul kararları, Bakan onayı ile yürürlüğe girecek.

Yönetmeliğe göre, raportörlüğü ve sekreteryası Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından yürütülecek Kurul'a önemli yetkiler veriliyor.

Kurul, üretimden sorumlu Bakanlık birimlerinin teklifi üzerine üretim planlamasına konu ürün veya ürün gruplarını belirleyerek değerlendirecek. Tarımsal üretim planlanmasına esas olmak üzere üretim dönemleri itibarıyla ürün veya ürün grupları ile asgari ve azami üretim miktarlarını belirleyecek.

Mevcut sosyo-ekonomik koşulları, üretim maliyetlerini ve gelir düzeyini, uluslararası gelişmeleri, iç ve dış ticareti, tarım ve gıda sektörünün mevcut durumunu ve gelişme trendi ile çevre faktörlerini dikkate alacak olan Kurul, bütüncül yaklaşımla tarım, tarımsal sanayi ve kırsal kalkınmada entegrasyonu sağlayacak yönlendirmeleri yapacak.

Arz güvencesinin temin edilmesi, verimliliğin artırılması ve tarımsal üretimin geliştirilmesi için iklim değişikliğini de dikkate alarak uygun ekolojilerde arz ve talep miktarı ile yeterlilik oranına göre tarımsal

üretim planlaması yapacak olan Kurul, üretim planlamasını tarımsal faaliyet alanlarına göre havza veya işletme bazında belirleyecek.⁵

KKM'de komisyon uygulaması sona erdi

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından bankalara gönderilen uygulama talimatına göre, kur korumalı hesapların TL mevduat sayıldığı komisyon uygulaması sona erdi.

Bankacılık sisteminde TL payını artırma ve TL'yi tasarruf aracı haline getirme amacını kararlılıkla sürdüren TCMB, mevcut düzenlemede yaptığı revizyonlarla bu amacını pekiştirirken, bazı teşvik ve uygulama kolaylıkları da getirdi.

Merkez Bankası, yerel para TL'yi güçlendirmeye yönelik olarak hem standart TL mevduatı destekleyen hem de kur korumalı hesaplardan standart TL mevduata geçişi özendiren yeni adımlar attı.

TCMB'nin bankalara gönderdiği uygulama talimatına göre, (gerçek kişiler için) TL payı artış hedefi yükseltildi.

TCMB, ağustos ayında menkul kıymet ve zorunlu karşılık uygulamalarında kur korumalı hesapların TL mevduata dahil olduğu TL payı rasyosunu yürürlükten kaldırmış, yerine kur korumalı hesapları TL mevduat olarak dikkate almayan ve standart yerel para olan TL mevduatın toplam mevduat içindeki payını artırmayı hedefleyen yeni bir TL payı rasyosu getirmişti.

TL'ye geçişlerin hızlandığını gösteren veriler doğrultusunda gerçek kişiler için aylık yüzde 2 olarak belirlenen TL payı artış hedefi, yüzde 2,5'e yükseltildi.

Ayrıca, TL'ye geçiş ve yenileme ile TL payı hesaplamalarında revizyona gidildi. TL'ye geçiş ve yenileme oranında eksik kalan kısmın gerçek kişi dönüşüm hesaplarıyla tamamlanması mümkün hale getirildi.

2024-2026 Dönemi Bütçe Çağrısı Resmi Gazete'de

2024-2026 Dönemi Bütçe Çağrısı Tebliği, Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla yayımlanan tebliğde, Merkezi Yönetim Bütçesi'nin hazırlık çalışmalarını yönlendirmek üzere 2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'ın (OVP) yayımlandığı hatırlatılarak programda ekonomi ve maliye politikalarının temel amaçlarının belirlendiği aktarıldı.

Bu kapsamda 2024-2026 döneminde, makroekonomik ve finansal istikrarın güçlendirilmesi, yüksek katma değerli üretimin teşvik edilmesi, yeşil ve dijital dönüşüm odağıyla verimlilik ve ihracat artışı yoluyla büyüme ve cari işlemler dengesinde kalıcı iyileşmenin sağlanması, enflasyonun orta vadede tek

⁵ T.C. Tarım ve Orman Bakanlığında: Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete, Sayı: 32309, (14 Eylül 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230914-2.htm>

haneye düşürülmesi, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi ile afetlerle etkin mücadele ederken mali disiplinin korunmasının temel amaç olduğu belirtildi.

Tebliğde, aynı dönemde maliye politikasının temel amaçlarının ise deprem ve afet risklerine yönelik harcamalar hariç kamu açığının kademeli olarak azaltılması ve kamu mali yönetiminin sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi, yeşil ve dijital dönüşüme katkı sağlanması, gelir dağılımının iyileştirilmesi, mali disiplinin ekonomide güven ve istikrarı artıran bir çıpa olarak korunması, para, maliye ve gelirler politikaları arasındaki eşgüdümün güçlendirilmesi, kamu mali yönetiminde sürdürülebilir ve sağlıklı gelir kaynaklarının artırılması için vergi tabanının genişletilmesi ve vergilemede gönüllü uyumun artırılmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesi, kamu gelirlerine yönelik tahsilat performansının artırılması, kayıt dışılıkla mücadelenin teknolojik imkanlardan daha çok faydalanılarak tüm tarafların etkin katılımıyla yürütülmesi olduğu kaydedildi.⁶

2023 tarım destekleri açıklandı

2023 tarım destekleri açıklandı. “2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar”a göre gübre desteğinde geçen yıla göre herhangi bir artış yapılmadı. Mazot desteğinde yapılan artışlarla ürüne göre dekar başına mazot ve gübre desteğinde 2022 yılına göre 2 lira ile 95 lira arasında değişen oranlarda artış oldu.

Çiftçinin uzun süredir beklediği 2023 tarım destekleri açıklandı. Resmi Gazete'nin 15 Eylül 2023 tarihli sayısında yayınlanan Cumhurbaşkanlığının “2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar”ına göre alan bazlı desteklerden gübre desteğinde geçen yıla göre artış yapılmadı. Mazot desteğinde ürüne göre artışlar oldu. Çiftçiye yapılacak gübre ve mazot desteğinde toplamda dekar başına 2 lira ile 95 lira arasında değişen oranlarda artış yapıldı.

Resmi Gazete’de yayımlanan 2023 Yılı Tarımsal Destekleme Kararnamesi’ne göre, 2023 üretim yılı desteklerinde geçen yıla göre gübre desteğinde hiçbir artış yapılmadı. 2022 yılında olduğu gibi 2023’te de arpa, buğday, çavdar tritikale ve yulafta dekar başına 46 lira gübre desteği ödenecek. Bu ürünler dışında kalan tüm ürünlerde dekar başına 21 lira gübre desteği ödenecek.

Mazot desteğinde ise ürüne göre artışlar yapıldı. Bu artışlarla birlikte çiftçiye ödenecek mazot ve gübre desteği dekar başına 2 lira ile 95 lira arasında değişen oranlarda artış yapıldı. Arpa, buğday, çavdar tritikale ve yulafta 2022 yılında dekara 121 lira olan mazot ve gübre desteği 149 liraya çıktı. Çeltik üreticilerine ödenen gübre ve mazot desteğinde artış olmadı. Geçen yıl olduğu gibi dekara 271 lira gübre ve mazot desteği ödenecek. Aspirde geçen sene 97 lira olan destek bu sene 124 liraya, kanolada

⁶ T.C. Cumhurbaşkanlığından: 2024-2026 Dönemi Yatırım Programı Hazırlıkları ile İlgili 2023/14 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile 2024-2026 Dönemi Bütçe Çağrısı ve Eki Bütçe Hazırlama Rehberi, Resmi Gazete, Sayı: 32310 (Mükerrer), (15 Eylül 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230915M1-2.pdf>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230915M1-1.pdf>

109 liradan 142 liraya çıkarıldı. Kuru fasulye, mercimek ve nohut için 2022'de dekara 96 lira olan destek bu sene 124 liraya çıkarıldı.⁷

Trafik sigortasında yeni azami prim düzenlemesi

Zorunlu trafik sigortasında teklif alamayanların azami prim tutarları SEDDK tarafından belirlenecek.

Zorunlu trafik sigortasında belirlenen süre içinde sigorta prim teklifi alamayanların azami prim tutarları Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurulu (SEDDK) tarafından belirlenecek.

SEDDK'nın Resmi Gazete'de yayımlanan ve karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk sigortasında tarife uygulama esaslarına ilişkin yönetmelikte değişiklikler öngören tebliğiyle "Sigorta primlerinin tespiti esasları" başlıklı maddeye bir cümle eklendi.

Buna göre, SEDDK, belirlenen süre içinde sigorta prim teklifi alamayanların araçlarının, bulunduğu risk grubuna bakılmaksızın Riskli Sigortalılar Havuzu kapsamına alınmasına ve bunlara uygulanacak azami prim tutarlarına karar vermeye yetkili olacak.⁸

⁷ Cumhurbaşkanı Kararı: 2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 7613), Resmi Gazete, Sayı: 32310, (15 Eylül 2023).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230915-3.pdf>

⁸ Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumundan: Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete, Sayı: 32314, ((19 Eylül 2023)).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230919-2.htm>